

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

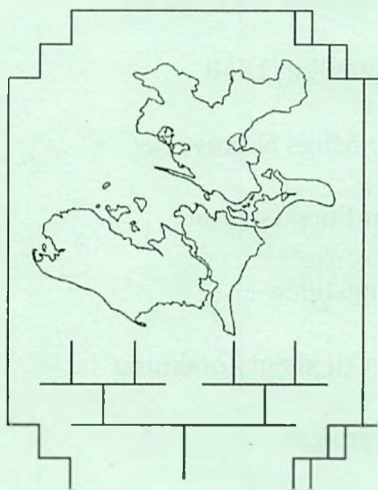
Slægthshistorisk Forening

for

Storstrøms Amt

ÅRSSKRIFT 2003

Kødderne

SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORSTRØMS AMT

Indholdsfortegnelse

Pederstrup	side:	1
Danmarks Kirker	-	6
Stormfloden	-	7
Det stod i avisen	-	10
Mindeblad om tante Margaret	-	14
Top 20 bogliste	-	16
Tilgængelighed	-	17
En husmand fra Engestofte	-	18
Folketælling 1860	-	25
Tante Mugs begravelse	-	26
Hvem Forsker Hvad	-	29
Åbningstider	-	30
Kilder til slægtsforskning	-	31
Årsregnskab	-	32

Programmet for sæsonen 2003/2004 findes midt i bladet

PEDERSTRUP

var et paradis

”Hvor er løverne?”

Det var det første 96-årige Karen Tronier Hansen (Ina Antonsens fars kusine) fra Viborg spurgte om, da hun forleden genså det Pederstrup, hvor hun voksede op og tjente i årene 1914-1929.

Foran det daværende slots trappe sad to løver på vagt. Og svaret på Karen Hansens spørgsmål er, at løvestatuerne endte på et tysk slot Wulfshagen, da Pederstrups indbo blev solgt på auktion.

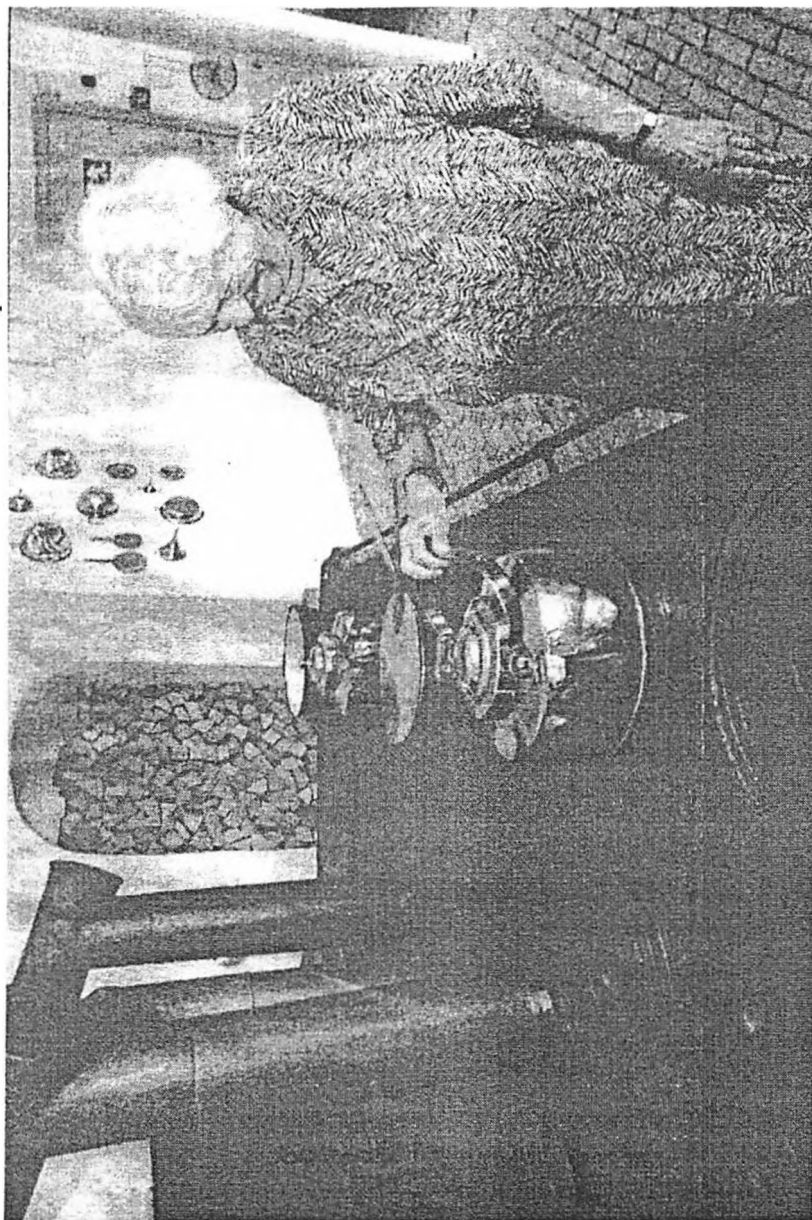
Karen Tronier Hansen var 8 år, da hendes mor døde og hun blev sendt til Lolland til sin tante, Maren Sofie, som var oldfrue på Pederstrup, hvor onklen Peter Christensen var kusk.

Og sådan gik det til, at den lille københavnerpige stiftede bekendtskab med herskab og tjenestefolk på et tidspunkt, hvor omgangsformerne var langt mere stive end i dag.

”Det er slet ikke til at forstå, at det er så mange år siden” siger Karen Tronier Hansen, der om nogen kan få væggene på Pederstrup til at tale efter så mange år.

Det var ikke det Pederstrup, vi kender i dag, men et slot med tårne og sidefløje – en dansk udgave af Loire-slottet. Pynten blev fjernet igen, inden Reventlow-Museet blev etableret for godt 60 år siden.

Karen Tronier Hansens plejeforældre boede i nærheden, og som barn lå hun under den store hængebøg, der pryder parken den dag i dag, og så sin onkel køre vogne med firspand frem til herskabet.

96-årige Karen Tronier Hansen ved det gamle brændekomfur

Plejeforældrene flyttede senere ind i et af slottets fløje, da der ikke længere boede herskab på Pederstrup hele året. I stedet kom grevefamilien to gange to uger på Pederstrup hvert år – og så blev der travlhed.

Da hun blev 18 år, blev hun ansat som stuepige på slottet og var det til 1929, hvor hun giftede sig. Samme år døde ”Gammelgreven”, Christian Einar Reventlow, et oldebarn af C.D.F. Reventlow. Han var sådan en rar mand, husker Karen Tronier Hansen. Derimod brød hun sig ikke særlig meget om grevinden.

”Jeg synes ikke, hun behandlede ”Gammelgreven” ordentligt, så jeg nægtede at kalde hende ”Deres Nåde”, fortæller Karen Tronier og afslører, at der kunne gemme sig en ung rebel bag den sorte tjenestekjole med hvid kappe.

Når der var herskab på Pederstrup, medbragte de selv tjene-stefolk. Og Karen Tronier Hansen mindes endnu, hvordan de ”medbragte” kammerjomfruer var dem, der var sværest at gøre tilpas.

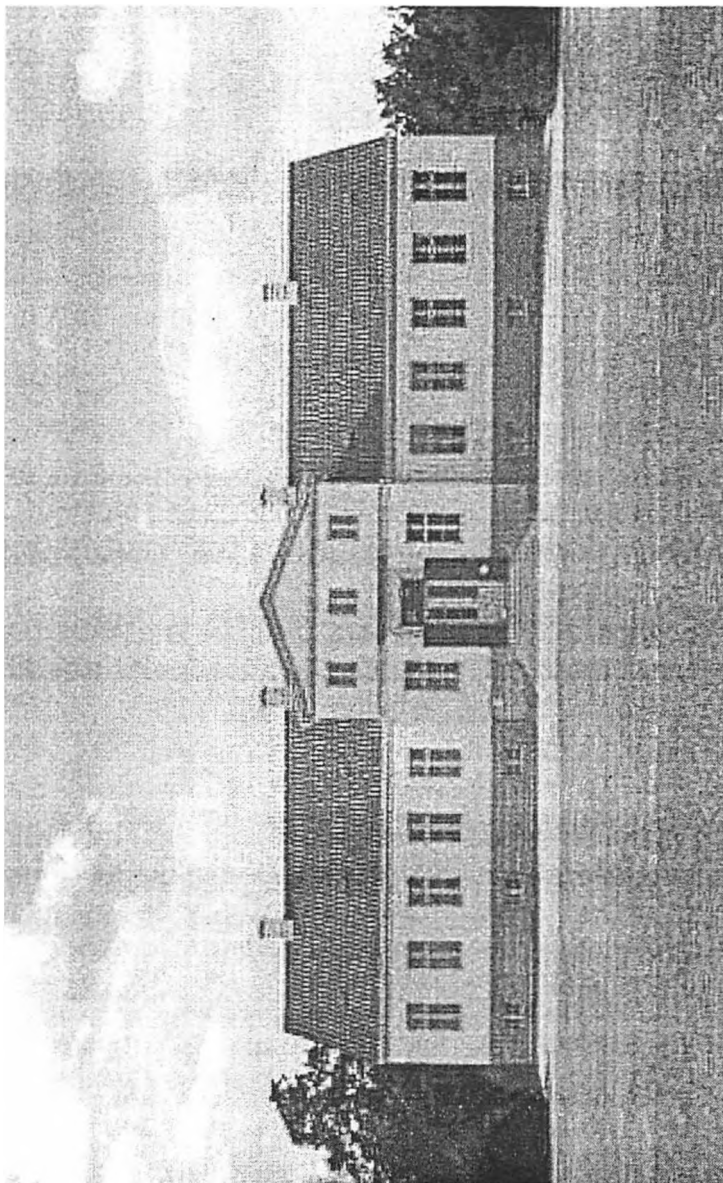
Det gik ofte livligt til ved middagsselskaberne, men Karen Tronier Hansen glemmer ikke, hvordan ”Gammelgreven” nogle gange afbrød en lidt for frimodig taler. ”Den tale vil jeg ikke høre, når Karen serverer”, lød det bestemt fra Greven.

”Når jeg til gengæld var næsvis, skulle jeg pudse vinduer.

Pederstrups vinduer var altid blanke, kommer det frejdigt fra den 96-årige.

At skure køkkenbordene var ”Gammel-Anes” opgave, og det gjorde hun med en halmvisk.

Pederstrup

Til godsets faste stab hørte også ”Gamle Ibsen”, som blandt andet sørgede for, at der blev fyret op.

Når herskabet det meste af året opholdt sig på Brahetrolleborg bestod personalet på Pederstrup af Karens tante, oldfruen, Karen samt de to gamle, idet Peter Christensen (Karens morbror) døde relativt ung. Og så var der plads til også at leve livet. Karen holdt fester i et af tårnværelserne, og nogle af egnens piger kom til syklub.

”Og allerede dengang sværmede vi i parken”, smiler hun.

Uddrag af artikel bragt i
Lolland-Falsters Folketidende
Lørdag 22 juni 2002

DANMARKS KIRKER

Er du interesseret i at få landets kirker som supplement -eksempelvis til din slægtsbog?

Der er stadig Danmarks Kirker i "Familie Journalen", og det vil vare mange år endnu, før alle kirker er gennemgået.

Vi har små 3000 kirker i Danmark, og når der kun kommer 52 om året, har det lange udsigter.

DIS-Danmark har på deres hjemmeside på Internettet adgang til næsten alle kirker, fotograferet af private personer, hvorved der uden risiko for at krænke eventuelle ophavs-rettigheder kan hentes billeder ned fra landets kirker. Der er ikke copyright på billeder.

Billederne og andet materiale må kun hentes ned til brug på private slægtsforskningssider som grafik, dvs. de må ikke indgå i større databaser.

Ikke alle kirker er fotograferet, så mangler netop din kirke; så fat fotografiapparatet og send et papirbillede til:

Thomas Jørgensen   thomas@overvindinge.dk
Over Vindingevej 20
4760 Vordingborg

Eller e-mail billederne til kirkebilleder@fjordbak.dk

Husk tydelig angivelse af: Hvilken kirke (skriv gerne i hvilket herred eller kommune kirken ligger), fotograf og hvornår bil-ledet er taget (gerne måned og år).

Stormfloden

13. november 1872

I Dagene 9. – 10. November havde der over Danmark hersket stormende Kuling med stigende Højvande i Østersøen.

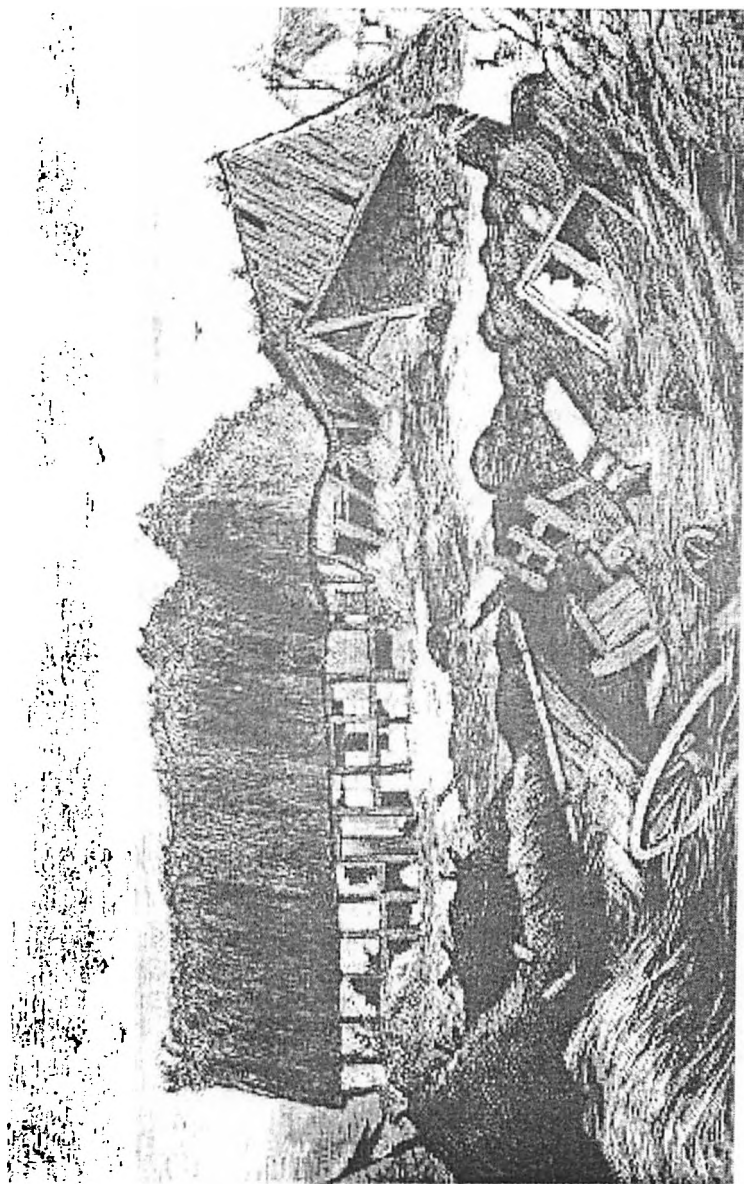
Søndag den 10. stilnede Blæsten dog af, og en dødelignende Stilhed bredte sig over Naturen. Den følgende Dag begyndte det imidlertid at blæse paany, men denne gang fra Nordøst, og de følgende Dage holdt Blæsten sig i dette Hjørne og steg lidt efter lidt til en voldsom Storm, der paa Tider var af næsten orkanagtig Karakter.

Den 12. November Kl. 6 om Aftenen stod Vandet ved Syd-lollands Kyst 4 Fod over Daglig Vande. Det steg derefter jævnt Natten igennem, men ved Dag gry syntes det værste overstaaet og Beboerne begyndte allerede at tro paa, at nu var Faren ovre for denne gang og at der kun var tale om en af de sædvanlige 6 Fods Højvande fremkaldt af Storm fra Nordvest.

Dagen brød frem og samtidig begyndte Vandet at stige med ukendt Hastighed, i det snævre Farvand mellem Femeren og Lolland endog med ca. 1 Fod i Timen. Det naaede til sidst 9-10 Fods Højde, og derefter var Katastrofen for det sydlige Lolland-Falster uundgaelig.

Paa Falster var det især Hasselø, Bøtø samt Skelby og Gedes-by Sogne det gik ud over. I det sidste omkom saaledes ikke mindre end 20 Mennesker. Størstedelen af Skelby Sogn blev oversvømmet, og kun Bakken med Kirken og Kirkebyen gik fri. Naar man herfra saa ud over Egnen, saa man kun Vand og atter Vand, af hvilke blot Piletrærnes Topp ragede op.

For beboerne paa Bøtø blev det et rædselsfuldt Døgn. Saa godt som ingen naaede at redde sig op paa det faste Land, før Storm-floden kom.

Med rivende Hast steg og steg Vandet. I alle Gaarde og Huse tyede Beboerne op paa Loftet. Her mærkedes hvorledes Vandet vaskede Væggene bort og fik Huset til at skride sammen. Til sidst løftede Bølgerne Taget, og paa dette drev de stakkels Mennesker nu ud over Noret, der var et fraaende Hav.

Ud paa Eftermiddagen naaede Vogne med Baade fra Nykøbing frem og først da kom der gang i Redningsarbejdet, men mange blev ikke reddet før den følgende Dag.

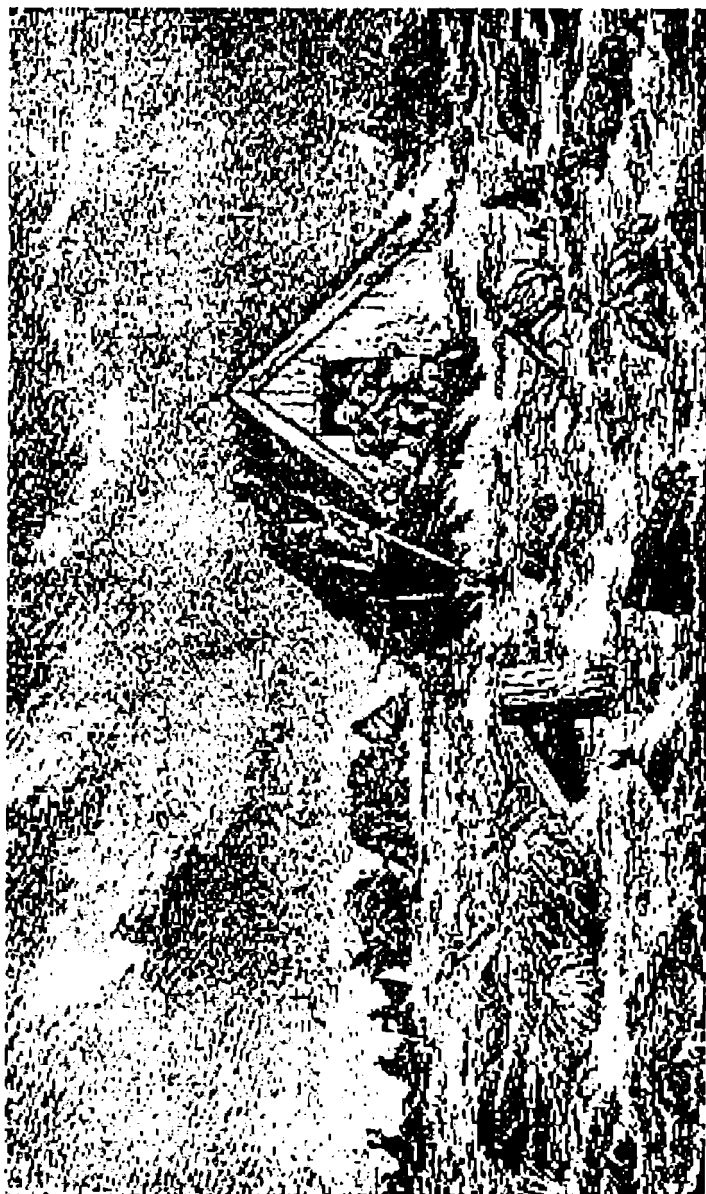
Kort over Sydfalster.
Den mørke farve viser oversvømmelsernes omfang

DET STOD I AVISEN

Lolland Falsters Stiftstidende No. 314

Mandagen 9de December 1872

Efter hvad vi har hørt gennem Andre har *Christen Olsen* fortalt, at vi kunde gjerne være bleven hjemme fra Bøtø den 13de Novbr. for vi udrettede ikke Noget. Af denne Grund skriver vi disse Par Linier og fortæller hans Sønners Bedrifter tilligemed vore egne. Her vil vi nu bruge *Cornelius-sens* Ord: "som Tankerne Tid efter anden samle sig"; men hvorledes Tid og Tanker end samle forandre sig, bliver det dog ved det gamle Ord: "den Hest, som tjener Havren bedst, den skal have mindst af den." Corneliussen roser *Edvard Olsen* med Broder og *Hans Villert*, fordi at de krøb op paa Stænget hos ham; men det var ikke smukt af Corneliussen, at overtale de raske Folk til at blive der, da han vidste, at der var flere Forulykkede i Nærheden, og Corneliussen tilligemed Familie og hans øvrige Folk sad meget luunt. Var Corneliussen bange for, at Gaarden skulde styrte sammen, var det jo Galmandsstreg, at de som skulde bjerge, krøbe ogsaa under Tag, hvor de Alle vilde blive begravne under Ruinerne, hvis det styrtede sammen. Istedetfor at krybe paa Stænget burde de spørge Corneliussens, om de vilde sættes paa Landet, og hvis de ikke vilde, burde Redningsfolkene søgt til andre Forulykkede. Omtrent 4 Timer før kjørte Olsen med Joller fra Ny-kjøbing, før vi næste 4 Mand Kl. 9 Aften kom til Corneliussens Gaard og traf Edvare Olsen og Broder samt Villert paa Stænget, og da praiede de os om at komme med derop og blive til det blev Dag, men som strax blev benægtet. Da sagde Corneliussen, at her østen for Gaarden ligger nogle huse, men han vidste ikke, om Folkene var levende eller døde. Da vi hørte det, fik de en lille Revselse, fordi at de ikke havde været der for længe siden; de havde en Jolle, som let bjergede sig med 12 Mand, og den Jolle, vi havde, kunde ikke bjerge sig med mere end 4 Mand,

som vi havde erfaring af; da vi roede over tog den saa meget vand over, at en Mand maatte til at øse ud paa det. Men saa byttede vi Jolle og fik den store; saa var vi i Husene østen for Gaarden og hentede 8 Mennesker, som sadde paa Loftet uden det mindste Læ af Nogenting, og ikke det Mindste af Fødemidler havde de faaet den Dag, og meget tyndt paaklædte til at udholde den lange Nat. Vi tør nok sige, at de Alle ikke, havde beholdt Livet til næste Dag, hvis vi ikke havde bjerget dem til Corneliussens Gaard, hvor de kom i Læ og fik lidt Mad. Corneliussen sagde, at naar de kom til ham, kunde de faae lidt Mad, for han havde da faaet bjerget Lidt med sig op paa Stænget. Vi gik med den store Jolle paa de Betingelser, at vi skulde komme til Corneliussen igjen, for de vilde ikke undvære den store Jolle; saa blev vi enige om alle 4, at gaae tilbage til Væggerløse for at komme til Nykjøbing og hente en stor Lotte, da vi indsaae, at den lille kun var til liden Nytte. Da vi kom til Væggerløse, anskaffede *L a r s R y s s e* en Vogn til at transportere Jollen ud til Noret. Omtrent en Time efter kom de med Olsens Jolle med nogle af de Vandlidte; nu kunde de ikke godt være bekjendt, at blive paa Stænget længer, da Veiret bedagede sig, og vi med den lille Jolle gik baade frem og tilbage. Kl. 2 Morgen kom vi til Nykjøbing og fik banket nogle Folk op til at hjælpe os at lædse Jollen. Kl. 5 Morgen kom vi til Væggerløse igjen og efterat vi havde faaet Mad og Kaffe hos Lars Rysse satte vi vor Kurs ad Bøtø til. Hvad vi saa udrettede den Dag, var ikke Mere end hvad enhver Anden kunde udrette, som havde været i en Jolle før, da Veiret blev saa godt. Naar vi skal dømme om, hvem der bør takkes og hvem der bør æres, da er det Lars Rysse; han har vaaget over Bøtøernes Frelse Nat med Dag, og Ingenting har han holdt for godt. Vi tør nok sige, at der kommer til at ledes længe før hans Mage træffes under sligt et Forhold.

Da de To af os Fire ere fraværende, nemlig Maskinmester *Hansen* og *Peter Nielsen*, og vi ikke kan faae deres Underskrift, tage vi os den frihed at nævne dem her, og de vil ogsaa tilstaae, at det Ovenskrevne er Sandhed.

Nykjøbing, den 6te December 1872.

Søren Balsløv. Christian Hansen

MINDEBLAD OM TANTE MARGARET

DØDE 4 FEBRUAR 2003 97 ÅR

FRA FAMILIEN ROTTRUP

Alle mennesker skulle have en tante Margaret.

For Rottrup børnene – Stanley, Elaine, Lorraine, Lowell – har vores mors elskede søster, vores tante Margaret, altid haft en særlig plads i vore liv. Hun var gavmild med sin kærlighed og omsorg for vores familie under depressionen på vores gård nord for Stockholm (i Syd Dakota).

Vi elskede hende for hendes sans for humor og små drillerier. Her kommer nogle specielle minder om tante Mugs:

...lørdag aften i byen med hende og onkel Emil – med iskager.

...sidde søndag morgen på første række med hende som søndagsskolelærer.

...at komme ind fra gården for at blive til feriens bibelskole.

...hendes madkurv, altid parat til en overraskende skovtur til bækken.

...vidunderlige dufte fra bagværk i hendes ulastelige køkken.

...og så købte hun legetøj hos købmanden – kun til os.

...ingen juleaften på Spring Dale Farm var fuldkommen uden hende og onkel Emil.

...vi savnede hende utroligt, da vi flyttede vestpå. Igennem årene har vi holdt forbindelsen ved lige - med breve, telefonsamtaler, hendes hyppige besøg i Washington (Staten).

...hun blev ved med at være interesseret i vores liv og færd, vores familier, med opmuntringer og støtte.

...det var et privilegium at sidde hos hende og samle minder om den danske arv, som var hendes og vor mors.

...vores liv er rigere, fordi vi har haft en tante Margaret.

...vi vil savne hende og hendes indflydelse, men vi må glæde os over, at hun er gået hjem til den Herre, hun elskede.

ALFHILD MARGRETHE HANSEN

(Gift Berg)

Født 12. maj 1906 Yrsavej 7, Frederiksberg

Døbt i Sct. Lucas kirke, Frederiksberg

Udvandrede med sine forældre 1910

Ankom den 8. april 1910 til Ellis Island med Mauritania fra Liverpool og tog videre til Stockholm, South Dakota, hvor flere af moderens søskende allerede boede.

De fire Hansen søskende, min faders næstsøskendebørn eller grandkusiner/fætter. Alvin Hansen har Elsie g. Rottrup til højre og Margaret g. Berg og Henrietta g. Benson til venstre.

Tænk, for et år siden kendte jeg intet til alt dette. Men internettet !

Indsendt af Flemming Skov
Kongensgade 19
4800 Nykøbing F

Slægtsforskerens top 20 Bogliste

1. Håndbog for danske lokalhistorikere – Johan Hvidtfeldt
2. Lokalhistorie – en håndbog – Knud Prange
3. Dansk kulturhistorisk opslagsværk 1-2
4. Håndbog i slægtsforskning – Fabritius og Hatt
5. Politikens danmarkshistorie
6. Gyldendals danmarkshistorie
7. Dansk bogfortegnelse
8. Dansk tidsskrift indeks
9. Dansk historisk bibliografi
10. Lokalbiografier
11. Ordbog over det danske sprog
12. Det danske landbrugs historie – Claus Bjørn (red)
13. Det danske landbrugssamfund 1500-1800 – Fridlev Skrubbeltrang
14. Fotografier i og fra Danmark til og med år 1920 – Bjørn Ochsner
15. Trap Danmark
16. Fogtmans Rescripter
17. Schous forordninger
18. Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660 – Karl-Erik Frandsen
19. Registraturer m.v.
20. Salomonsens konversationsleksikon

Tilgængelighed

- hvad må man have lov til at se?

På arkivernes læsesale er der grænser for, hvad personalet uden videre må udlevere til brugere på læsesalen.

Grænserne er bl.a. skabt for at sikre privatlivets fred, og betyder, at personfølsomme sager skal være 80 år, før alle og enhver kan få dem udleveret.

Reglerne for, hvad der er "almindeligt tilgængeligt" findes i arkivloven.

På *STATENS ARKIVERS HJEMMESIDE* kan man læse mere om tilgængelighedsregler og adgang til arkiverne.

Oplysninger fra kirkebøger i Statens Arkiver:

Døb	50 år
Konfirmation	50 år
Vielse	50 år
Begravelse	10 år
Folketælling	80 år
Skifte (dødsbo)	50 år
Personfølsomme sager f.eks. adoption, skilsmisse m.m.	80 år

En Husmand fra Engestofte Sogn

Husmand Lars Poulsen Haar, der fæstede huset kaldet Trollestuen i Engestofte Sogn den 27. oktober 1848, var født den 23. oktober 1809 i Hunseby, søn af husmand Poul Hansen Haar og Maren Madsdatter, der boede i Hunseby. Faderen Poul Hansen blev kørt ihjel af en mælkevogn i 1831, 60 år gl. Hans moder døde som fattiglem tre år efter 52 år gl.

I 1830 den 13. november blev Lars Poulsen gift kun 21 år gl. med pigen Ane Hansdatter 22 år gl. i Hunseby Kirke. Hun var datter af gårdmand Hans Pedersen og Anne Hansdatter i Skelstrup.

Allerede fem uger efter vielsen blev det første barn født. De fik følgende børn:

1. Ane Sofie, født 1830, som blev gift med fisker Jens Jensen i Karrebæk.
2. Poul født 1833, druknede ved badning i Engestofte Sø, da han var knapt 18 år gl.
3. Hans født 1835, blev smedemester i Hunseby.
4. Mads født 1837, rejste 28 år gl. til Amerika og dør ret efter.
5. Pouline, født 1838, blev gift i Karrebæk, men blev separeret.
6. Maren, født 1839, dør 6 mdr. gl.
7. Jørgen, født 1840, blev sømand og druknede ved Amerika.
8. Ib, født 1842, fik et jordløs hus i Bursø.
9. Ellen Sine, født 1844, blev aldrig gift, men fik to uægte børn. Hun druknede på Bøtø den 13. november 1872 under stormfloden.
10. Maren, født 1846, død 9 år gl.
11. Thora Hansine, født 1846, gift 1. gang med brolægger Niels Peder Sandberg, gift 2. gang med skrædder Pedersen, gift 3. gang med arbejdsmand Adolf Frederik Lindstrøm. Hun døde i Nakskov 1927.

I 1848 dør Lars Poulsens kone Ane Hansdatter. Da står han tilbage med 10 børn, hvor de 8 ikke er konfirmeret.

I skiftet den 2. februar 1848 efter Ane Hansdatter står der: Husmand Lars Poulsen af Engestofte anmelder hans hustru Ane Hansdatter i går er død efterlader en mand og 10 med ham i ægteskabet avlede børn, der alle er umyndige. Enkemanden anmelder, at børnene ingen arv kunne tilfalde, da det fælles bo ikke kan ansættes til højere værdi end det som begravelse-sesomkostningerne og gælden ville blive. Da skifteforvalteren også er kendt med boets fattigdom, blev intet skifte foretaget.

Der er ingen tvivl om, at Lars Pedersen var i en meget vanskelig situation. Han kunne ikke selv passe alle de børn og samtidig passe sit arbejde. Den eneste mulighed han havde, var at gifte sig igen. Det sker allerede 5 uger efter konens død, med pigen Margrethe Pedersdatter, som var fra Øster Ulslev. Da de blev gift, var han blevet 39 år gl. og hun var da kun 22 år gl. Det var en ung alder at blive stedmoder for 10 børn.

De fik derefter sammen følgende børn:

1. Peder, født 1849, druknede ved at falde i et brøndhul, 1½ år gl.
2. Peder, født 1850, døde 11 år gl.
3. Ane født 1854, døde 20 år gl.. Var hjemmeboende med en uægte dreng, som derefter blev passet af hendes forældre.
4. Poul født 1856, døde fjorten dage gammel.
5. Hanne Marie, født 1857, kom ud at tjene i Hunseby.
6. Petra Kristine, født 1862, kom ud at tjene i Bramsløkke

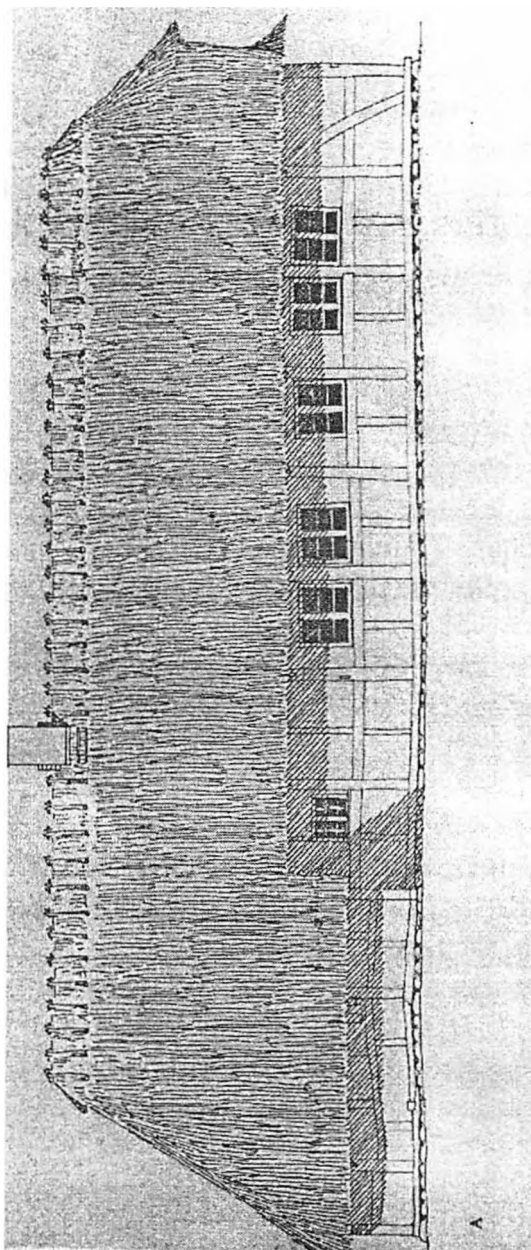
Lars Poulsen fik i alt 17 børn med de to koner, men der har højest været 6 til 7 børn hjemmeboende på én gang, for de har ikke haft mulighed for at føde dem alle, derfor kom børnene ud at tjene meget tidligt.

Husmandsstedet, som Lars Poulsen fæstede i 1848 kaldet Trollestuehuset menes at have sit navn fordi huset er bygget, hvor der har ligget en gravhøj, som blev kaldt Trollehøjen. Til huset hører i hartkorn 1 skp. ½ album, der ca. svarer til godt 1 tønde land. Ifølge fæstebrevet betaler han 20 Rbd. i indsætning. Hvert år skal han yde en hovdag ugentlig plus 12 ekstradage årligt samt 12 høstdage på egen kost imod en betaling af 24 skilling pr. dag samt gå på klapjagt, når og hvor det passer godset, i overensstemmelse med jagtlovplaningen. Det vil sige, at 64 dag skal han arbejde for at kunne betale sin fæsteafgift. Resten af tiden arbejder han som daglejer ved agerbrug, for det meste ved Engestofte gods, hvis han kunne få noget arbejde – og lønnen var højest 24 skilling pr. dag. Arbejdstiden var på op til 16 timer om sommeren, med egne redskaber og på egen kost. En arbejdsdag var fra solopgang til solnedgang.

Han var også forpligtiget til at vedligeholde huset, hegn og jorden i samme stand, som da han fæstede det.

Han måtte ikke sælge nogle afgrøder, foder eller gødning fra huset, ej heller bortleje et rum til en indsidder.

Det er næsten noget, der siger sig selv, de har levet meget fattigt. Han var nød til at tage alt det arbejde han kunne få, så han har ikke været hjemme meget mere end den tid han spiste og sov.

Hans kone havde også meget at lave. Det var stort set husmoderen, der lavede alt på et husmandssted af denne størrelse. Hun syede og reparerede alt deres tøj og stod for maden. Hun malede korn, bagte brød, passede børn, klippede lårene og forarbejdede ulden, så hun kunne strikke tøj til familien. Hun passede den jord, der var. Det kunne være, at manden lånte en plov og et par heste, men nogle steder gjorde husmoderen også dette arbejde.

Der fandtes ikke heste på så lille et brug. Det er også tvivlsomt om de har haft råd til en ko. Muligvis har de haft en gris og et par får og nogle få høns. Det var også hende, der passede haven og marken, såede, luede og høstede, og siden bar afgrøderne hjem eller kørte dem på en trillebør. Gødning blev også kørt ud på en trillebør, som var det eneste køretøj, de havde. Alt arbejde foregik pr. håndkraft.

Børnene måtte hjælpe med det hele, så snart de var store nok. De plukkede bær, nødder og hyldeblomster i skoven ved de mange naturhegn, der var dengang. De hjalp også til med at opdrage de mindste børn.

I skolen blev børnene drillet og kaldet Trolleungerne. Det har Thora Hansine fortalt. De har selvfølgelig heller ikke været de børn, der var klædt pæneste på. Dengang var det nemt at se på påklædningen, om folk var rige eller fattige.

De vigtigste afgrøder, der blev dyrket var grønkål og kartofler. Kartofflen fik først sin udbredelse i Danmark i det 1900-århundrede, hvorimod grønkålen havde været den vigtigste grøntsag i mange hundrede år tidligere. Det var den, der dominerede haverne, derfor kaldes haven også for en kålhave. Grønkål kan stå ude det meste af vinteren uden at tage skade.

Det var almindeligt dengang at få grønkålssuppe én gang om ugen, hvis der var kål nok. Der blev også brugt en del hvidkål, men ikke nogle af de andre kålsorter, vi kender i dag..

Kålhaven blev hegnet ind med et risgærde, for at holde dyrene ude. Det er ikke som i dag, hvor det er dyrene, der bliver lukket inde.

Det var et stort problem at konservere grøntsager til vinteren. De frugter, der kunne tørres, blev tørret. Æbler, sveske-blommer og hyben blev tørret oven på eftervarmen, når der var blevet bagt brød, og blev så om vinteren brugt til sødsuppen.

Når der var slagtet gris eller får, blev kødet saltet i et såkaldt sulekar. Der blev røget pølser og et stykke flæsk i skorstenen.

Den vigtigste busk i gamle dage, var hyldebusk, de fandtes ved alle gårde og huse i store mængder. De groede vildt om hus, have og i markskel, og den kunne bruges til mange ting. F.eks. hyldeblomsten blev tørret i solen og kunne gemmes til var te, og hyldeeddiken havde en helbredende virkning. De grønne bær kunne tilsættes eddike, og senere blive brugt som kapers. De grønne blade fra hyldebusken blev knust og lagt på sår, så der ikke gik betændelse i det. Det indvendige af barken på unge hyldegrene blev æltet sammen med usaltet smør eller kogt med fløde, og man havde derefter en salve til sår eller revnede fingre.

Husmoderen brugte hyldekæp, hvor marven var taget ud, som pusterør, når der skulle gøres ild i gløderne på ildstedet. I gammel tid troede man, at de sorte hyldebær var giftige. Først for ca. 100 år siden begyndte man at lave hyldebærssuppe af dem.

Et gammelt ordsprog siger: ”Hvor hylden ej kan gro, kan bonden ikke bo”.

Husmand Lars Poulsen Haar døde den 16. december 1884 på Maribo Sygehus i en alder af 75 år. Af de 17 børn han fik var på dette tidspunkt de 10 døde. Husmandsstedet blev igen fæstet. Hans enke Magrethe Pedersdatter traf aftale med Engestofte Gods om at blive boende som indsidder hos den nye fæster, og her boede hun til sin død i ca. 1909. Jorden fra stedet blev udstykket til i alt 4 huslodder. Trollehuset blev først i 1922 frikøbt fra Engestofte Godt. Huset findes endnu i år.

Indsendt af: Bent Jensen
Sakskøbing

FOLKETÆLLING 1860

Statens Arkiver er i gang med et digitaliseringsprojekt, som inden udgangen af 2005 skal gøre alle kirkebøger tilgængelige på nettet – i sort/hvid indscanning. Der har været stille om-kring den benyttede hjemmeside i ¾ år, men i slutningen af marts 2003 blev hele folketællingen 1860 gjort tilgængelig som et forsøg. Man gør på siden opmærksom på, at bruger-fladen endnu ikke helt er på plads. Man kan se folketællingen 1860 på nedennævnte adresse:
www.arkivalieronline.dk

Navn	Alder	Profession	Andet
Anders Larsen	40	Bygges	Anders
Anders Larsen	35	Bygges	Anders
Anders Larsen	30	Bygges	Anders
Anders Larsen	25	Bygges	Anders
Anders Larsen	20	Bygges	Anders
Anders Larsen	15	Bygges	Anders
Anders Larsen	10	Bygges	Anders
Anders Larsen	5	Bygges	Anders
Anders Larsen	0	Bygges	Anders
Anders Larsen	45	Bygges	Anders
Anders Larsen	40	Bygges	Anders
Anders Larsen	35	Bygges	Anders
Anders Larsen	30	Bygges	Anders
Anders Larsen	25	Bygges	Anders
Anders Larsen	20	Bygges	Anders
Anders Larsen	15	Bygges	Anders
Anders Larsen	10	Bygges	Anders
Anders Larsen	5	Bygges	Anders
Anders Larsen	0	Bygges	Anders

TANTE MUGS' BEGRAVELSE

Kære familie,

Vi er uskadte tilbage her i Washington (Staten) fra vores tur til Syd Dakota. Vi tog af sted i går morges kl. 6. og var heldige at have tørre og ryddede veje det meste af vejen. Dagen var grå, og den hvide sne gled næsten over i de hvide skyer, så horisonten var næsten usynlig. Vi nyder altid at køre til Syd Dakota på alle årstider, når vi kører over disse enorme udstrakte sletter.

Vi begyndte at få sne omkring 50 km før Stockholm, og da vi nåede bakkerne fik vi blæst og sne for alvor. Vi klarede turen på 4 timer, så der var en time inden jordfæstelsen på Strand-bjerg kirkegård, så vi tog hen til kirken, hvor damerne havde travlt med at forberede frokost.

Da vi kørte ud til kirkegården væltede sneen ned, og vinden var meget kraftig.

Det var et krast syn på kirkegården. Der var rejst et telt – tak for det – som hjalp til at gøre vind og sne lidt mindre. Synet af den brune kiste med en enorm buket af forårsblomster imod den hvirvlende sne og de andre gravsten var et syn, vi aldrig skal glemme. Talen og bønnen var kort, og vi tog af sted, blot for at køre i grøften hvor kirkegården sluttede. Vi kunne ikke se, hvor vejen endte, og hvor grøften begyndte for sne. Den venlige graver og nogle af følget fik os hurtigt fri.

Derfra kørte vi tilbage til kirken og fik frokost i kælderen. Vi fik ”begravelses” bagte kartofler, majscolber, rundstykker, hjemmelavet dild pickles og kirsebær dessert, hvor smagte det godt. Onkel Charlie og hans kone Burlene kom her til frokosten, men måtte køre tilbage før mindehøjtideligheden fordi vejret var så slemt.

Her i kirkens kælder havde Lorna lavet en lille udstilling af fotografier af tante Mugs, af de papirer, som Elaine og Lor-raine gav os ved familiesammenkomsten sidste sommer om familien Hansens fortid i Danmark og den første tid i Amerika. Også tante Margarets foretrukne sorte hat med en trekantet rhinstensnål og hendes bedste sorte læderhandsker. En meget fin udstilling sammen med hendes dåbsattest og vielsesattest.

Mindegudstjenesten startede kl. 14 præcis. Ikke mange deltagere. Lorna sagde, der havde været omkring 30 dagen før, men med så dårligt vejr var det ikke mærkeligt at skaren var så lille. Det var en dejlig højtidelighed, mange salmer, Curt Hallbergs datter sang ”He the Pearly Gates Will Open” og ”Beyond the Sunset” – dejligt. Curt gav et lille bidrag og det gjorde Phyllis Schultz fra kirken også. Jeg kom med bidrag fra Hansen familierne, inklusive alle de mange e-mails jeg havde fået. Så gik jeg til klaveret og spillede et potpourri af salmemelodier.

Vi gik ned i kælderen og fik skinke sandwicher og kager med kaffe til. Det var morsomt at tale med gamle bekendte inden vi tog til vores Milbank Hotel omkring 15.45. Jo tættere vi kom til Milbank, jo bedre blev vejret.

Vi mødtes på City Limits Cafe og fik os en ordentlig Steak Dinner, Lorna og Jerry var værter. Vi var meget trætte, da vi endelig gik i seng kl. 22.

Til morgen ringede Lorna kl. halv otte og bad mig lukke døren op. Hun havde sat en kurv med citrus frugter fra hendes træer i Phoenix (Arizona). Vi spiste et par appelsiner, dejligt. Vi mødtes på rasteplassen ved Milstone, familien Hallberg, Lorna og Jerry og Verna og fik morgenmad, inden vi startede hjemturen.

Kørslen hjemad var mere lumsk, og den vej, som var tør dagen før, var blevet ret isglat nogen steder, men vi klarede det fint, kørte langsomt o.s.v.

Vi standsede i Granite Falls ved en vidunderlig svensk bager og fik nogle gode sager og var så på kød marked i Hector, hvor vi købte økologiske kyllinger. De sælger vel 45.000 kyllinger om året og har 75 leverandører i området. Vi købte også nogle wienerpølser, som vi griller i aften. I dag var det lyst og solrigt. Skønt der ikke er så meget sne tilbage var udsigten barsk og dejlig. Grøfterne var fulde af de mest fabelagtige kreationer af vindpisket sne, som fik det hele til at ligne marengs og mini Mt. Everest scenerier.

Vi er glade for at være vel hjemme. Jim prædiker i Portland Kirke i morgen. Jeg er glad for, at mandag er helligdag, så der ikke er skole.

Nu er alle de udvandrede Hansener væk, en æra er slut – men minderne og indflydelsen på vores liv vil vare ved. Fred med mindet om dem alle seks.

Kærlig hilsen
Sandy og Jim

Indsendt af Flemming Skov
Kongensgade 19
4800 Nykøbing F.

HVEM FORSKER HVAD

De fleste slægtsforskere kender ”Hvem Forsker Hvad”. Årbogen er udkommet siden 1969 og har bragt i tusindvis af efterlysninger fra et utal af danske og udenlandske slægtsfor-skere, og mange kontakter er blevet knyttet gennem dette nyt-tige værk.

Bogen kan bestilles gennem:

Syddansk Universitetsforlag

Campusvej 55

5230 Odense M

Tlf. 66 15 79 99

Fax 66 15 81 26

E-mail: press@forlag.sdu.dk

Se også hjemmesiden på Internettet:

www.hvemforskerhvad.dk

Ældre udgaver af „Hvem Forsker Hvad“ kan stadig købes.

Det er gratis at sende indlæg til ”Hvem Forsker Hvad”, men du binder dig til at købe et eksemplar af bogen.

Har du indlæg til ”Hvem Forsker Hvad” kan det sendes til:

Michael Back

Rolfsvej 14, 3. tv.

2000 Frederiksberg

E-mail: info@hvemforskerhvad.dk

Åbningstider

ÆNDRES PÅ LÆSESALENE PR. 01.01.2003

FRA DEN 2. JANUAR 2003 ÆNDREDE STATENS ARKIVER
ÅBNINGSTI-DERNE.

Baggrunden for de nye åbningstider er mindskede bevillinger.
På Rigsarkivet reduceredes den daglige åbningstid med en time.
Samtlige landsarkiver vil ikke have åbent om mandagen.

Landsarkiverne i København, Odense, Viborg og Aabenssaa fik fra
2. januar samme åbningstid.

Læs mere på www.sa.dk

Åbningstider, orientering, nyheder, vejledningmuligheder m.m.
findes også beskrevet på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk,
hvor der desuden er links til de enkelte enheders hjemmesider.

Statens Arkiver beklager de ulemper for publikum, som de æn-drede
åbningstider kan bevirke.

Statens Arkivers læsesale har i øvrigt opretholdt sin publi-
kumsservice, som den hidtil har været.

Kilder til Slægtsforskning

(de mest benyttede)

KIRKEBØGERNE:	indeholder livets højdepunkter fra vugge til grav. Her findes oplysninger om fødsel, konfirmation, bryllup og død.
FOLKETÆLLINGER:	rummer oplysninger om hele familiesammensætningen. Der er forskellige oplysninger i de forskellige tællinger. Fra 1845 får man også fødested opgivet for alle personerne.
SKIFTEPROTOKOLLEN:	Giver oplysninger om den dodes ejendom (hvis der var en ejendom), samt vedkommendes ejendel samt de arveberettigede. Her er måske oplysninger om slægtskab længere væk end man først er klar over.
LÆGDSRULLER:	her findes optegnelser om de værnepligtige mænd. Deres højde og hvem deres far er, samt hvor de bor og hvilket kompagni de lå ved – eller hvis de måske blev kasseret.

Af andre arkivalier kan anbefales:

FOGED- OG POLITIPROTOKOLLER

FÆSTEPROTOKOLLER

SKØDE- OG PANTEPROTOKOLLER

LAVSPROTOKOLLER

SKATTEMANTALSLISTER

SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORSTRØMS AMT

REGNSKAB FOR 2002

INDTÆGTER:

Kontingenter	10.760,00	
Salg bøger + gæster	510,00	
Renter Bank	4,00	
Indtægter i alt:		<u>11.274,00</u>

UDGIFTER:

Foredragsholder	2.697,00	
Trykning "Rødder"	3.359,00	
Sammenslutning Slægt	1.550,00	
Porto	1.011,00	
Godtgørelse: Telefon (Formand)	500,00	
Servicegebyrer Post	394,00	
Bestyrelsesmøde	225,00	
Kontorhold	869,00	
Diverse	409,00	
		<u>11.014,00</u>

OVERSKUD 2002

260,00

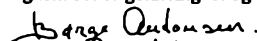
Beholdning pr. 31.12.2002	10.947,00	
Årets overskud	260,00	
Overføres til 2003		<u>11.207,00</u>

Som er placeret således:

Girokonto 31.12.2002	8.004,00	
Bank	3.172,00	
Kontantbeholdning	31,00	
i alt	11.207,00	<u>11.207,00</u>

Dags dato: 12. 03. 03

Regnskabet er gennemgået og fundet i overensstemmelse med bilag og beholdning.

Børge Antonsen
Kasserer
Eskilstrup

Palle Sørensen
Revisor
Kettinge

Tryk og layout:
SL. Skrive-Service, v/Ellen-Sofie Schuldt-Larsen
"Spurvely", Spurvevej 22, 3943 Torrig L.
Tlf. 5493 7155
e-mail. ozlcry@post11.tele.dk